

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Комунальна установа «Волинська обласна Мала академія наук»
Національний університет водного господарства та природокористування
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Державний торговельно-економічний університет

МАСОВА КОМУНІКАЦІЯ: ІСТОРІЯ, СЬОГОДЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали

**X Всеукраїнської науково-практичної
конференції молодих науковців**

19 травня 2023 року

**Луцьк
2023**

Подмовська Юлія	
Вплив засобів масової інформації на свідомість молоді.....	184
Присяжна Анна	
Використання голограми в рекламі та піарі: можливості та виклики.....	186
Процюк Ірина	
Українські музичні виконавці як лідери думок в кризові періоди держави (на прикладі діяльності гурту «KALUSH»).....	189
Рибалка Костянтин	
Вплив ігрових медіа на думку та дії геймерів.....	191
Римар Наталія	
Види орфографічних помилок у мові друкованих ЗМІ (на прикладі газети «День»).....	194
Рожило Марія	
Тематичні вектори медіаплатформи для міжкультурної комунікації – порталу для українців у Кракові UAinkrakow.pl.....	197
Рудинська Мілена	
Особливості мережевої війни росії з Україною.....	200
Сенатор Єлизавета	
Тематичне спрямування транснаціональних глянцевого видань для жінок в Україні.....	203
Склянчук Анна	
Особливості роботи журналіста під час війни росії проти України.....	205
Смик Людмила	
Висвітлення гібридної війни в українських масмедіа.....	208
Снігур Олег	
До питання інформаційної злочинності та інформаційної безпеки України.....	211
Сова Олександр	
Формати та інструменти цифрового сторітелінгу.....	213
Соколівська Яна	
Особливості мережевих ЗМІ Житомирщини: провідна тематика та проблеми розвитку.....	216
Соцкова Вероніка	
«Словом можна ранили, вбити або вилікувати»: журналістика в умовах війни.....	219
Степанюк Альбіна	
Періодичне видання «Романівський вісник» в інформаційному просторі Житомирської області.....	222
Стрижеус Діана	
Сучасна військова журналістика: новітній український досвід.....	224

ВИДИ ОРФОГРАФІЧНИХ ПОМИЛОК У МОВІ ДРУКОВАНИХ ЗМІ (НА ПРИКЛАДІ ГАЗЕТИ «ДЕНЬ»)

Римар Наталія

Білоцерківський національний аграрний університет
Біла Церква

Постановка наукової проблеми та її значення. На сторінках друкованих ЗМІ часто функціонують орфографічні анормативи, хоч і більшість науковців схильні вважати, що такі помилки мають середній ступінь ризику помилконебезпечності.

Т. Бондаренко пропонує всі випадки неправильного написання/складання слів умовно поділити на два типи: власне орфографічні (виникають у результаті порушення конкретної орфографічної норми) та невласне орфографічні (не зумовлені порушенням якогось орфографічного правила, а виникають у процесі комп'ютерного складання тексту [3, с. 109]. Зважаючи на редакторську та коректорську діяльність, дослідниця подає класифікацію власне орфографічних помилок, побудовану на врахуванні типів орфограм за співвідношенням із графічним знаком: розмежовано буквені і небуквені (до останніх належать апостроф, дефіс, контакт, пропуск, рисочка).

Невласне орфографічні помилки виникають, очевидно, на етапі комп'ютерного складання тексту, тоді як власне орфографічні анормативи свідчать про брак відповідних лінгвістичних знань при написанні журналістських матеріалів та у процесі їх редагування. Т. Бондаренко пропонує таке визначення власне орфографічних помилок: «неправильні варіанти написання/набору слів, що засвідчують порушення орфографічного правила і для яких альтернативно існує мовна одиниця, написання якої встановлюється орфографічною нормою» [2].

Мета роботи – окреслити види орфографічних помилок у мові друкованих ЗМІ на прикладі газети «День».

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Помилконебезпечний орфографічний матеріал дібрано із всеукраїнського друкованого видання «День» (далі – Д).

Серед власне орфографічних переважають буквені анормативи: а) практично відсутня літера *г*: *обґрунтовує* («День», 10.04.14, 3), *ґрунт* (Д 8.04.14, 2), *ґрунтується* (Д 18–19.04.14, 23), *необґрунтовано* (Д 23.04.14, 2), *обґрунтований* (Д 23.04.14, 7), *обґрунтованість* (Д 23.04.14, 7) або ж неналежне її використання: *Вашинґтон* (Д 15.04.14, 8) тощо; б) виявлено відхилення у вживанні великої літери (таких ненормативних утворень найбільше): *президент Сербії Слободан Мілошевич* (Д 11.02.14, 8), *президент Венесуели Ніколас Мадуро* (Д 10.04.14, 3), *прем'єр-міністром Сільвіо Берлусконі* (Д 18.02.14, 3), *президент Італії Джорджіо Наполітано* (Д 18.02.14, 3), *Президент Національного університету «Києво-Могилянська академія»* (Д 18.02.14, 2), *військово-політичні структури заходу* (Д 4.03.14, 8), *прем'єр-міністра України Арсенія Яценюка* (Д 13.03.14, 3), *прем'єр-міністра Арсенія Яценюка* (Д 8–9.04.2016, 15),

в. о. президента України та голови Верховної Ради Олександр Турчинов (Д 8.04.14, 4), президент Литви (Д 8–9.04.2016, 1), країн балтії (8.04.14, 9), у східній Україні (Д 15.04.14, 2), на Сході України (Д 15.04.14, 8), за Владу (Д 18–19.04.14, 15), середньовіччя (Д 18–19.04.14, 15), Світле Воскресіння (Д 18–19.04.14, 22), слава богу (Д 18.02.14, 8), Дніпропетровських феросплавників (Д 23.04.14, 7), Кремлівських телегубельсоїдів (Д 4.03.14, 4), Церква (пор. У світі дедалі стає популярним залишатися поза Церквою, оскільки Церква – це щось несучасне, консервативне, для «бабусь пенсійного віку») (Д 8–9.04.2016, 9), у своїй Вічній Столиці (йдеться про Рим, який називають «вічним містом») (Д 8–9.04.2016, 5) та ін.; в) ненормативне написання іншомовних та українських прізвищ (іноді й імен): Тэтчер (Д 11.02.14, 12), Шекспир (Д 23.04.14, 12), Тигипком (Д 23.04.14, 3), Ніна Матвиенко (Д 23.04.14, 2), Прілепіна (Д 10.04.14, 10), в Путині (Д 18–19.04.14, 5), Серікова (Д 10.04.14, 10) тощо; г) помилкове подвоєння приголосних: були відкритті (Д 18.02.14, 2), у романні (Д 4.03.14, 11). Одиничним випадком представлено аноматив Межіліс (Д 11.02.14, 5) замість потрібного Меджіліс або ж Меджиліс (законодавчий орган кримських татар).

Поширені порушення фонетичних правил милозвучності мовлення: автобусів в місто (Д 8–9.04.2016, 4), бандитів в Луганську (Д 8–9.04.2016, 4), у опозиції (Д 11.02.14, 2), Порошенко і Арсеній (Д 11.02.14, 2), ефективності і енергозбереження (Д 11.02.14, 6), резонансної і історичної (Д 13.03.2014, 2), в Україні і анексія (Д 10.04.14, 10), вірять в цю маячню (Д 8.04.14, 2), договір з Німеччиною (Д 23.04.14, 12), дизайнером з Сімферополя (Д 8.04.14, 10), шевелюра з сивиною (Д 8.04.14, 8), в співпраці (Д 8.04.14, 6), й він (Д 8.04.14, 6), співпрацюватимуть з міжнародними (Д 11.02.14, 6), звучить з вуст (Д 8–9.04.2016, 4), працював в посольстві (Д 8–9.04.2016, 10), можливість в певний момент (Д 8–9.04.2016, 10), протестувальників в тій (Д 8–9.04.2016, 4), в своїх надіях (Д 8–9.04.2016, 18), стріляв в натовп (Д 8–9.04.2016, 5), проявилось в дезертирстві (Д 8–9.04.2016, 4), безініціативність з самого верху дезертирстві (Д 8–9.04.2016, 4), різким рухом вхнув (Д 8–9.04.2016, 26), від невдач в політиці (Д 11.02.14, 8) тощо.

У газеті «День» власне орфографічні небуквені аномативи трапляються рідше: а) лексеми з помилковим написанням частки не: не відповідностей (Д 15.04.14, 5), дуже не задоволені (Д 15.04.14, 7), не легітимність (Д 18–19.04.14, 3); б) неправильно написані неозначені займенники: будь кого (Д 10.04.14, 8), будь-якій (Д 23.04.14, 9). Виявлено одиничні помилки у написанні прикметника загально-національний (Д 18–19.04.14, 10), прислівника потихеньку (Д 8.04.14, 5), сполучника як от (Д 4.03.14, 2), складного іменника само побиття (Д 4.03.14, 2) та сполуки з часткою що поки-що (це при тому, що в тому ж матеріалі на тій же сторінці зафіксоване водночас і нормативне написання: поки що) (Д 8–9.04.2016, 10).

На сторінках всеукраїнської газети також трапляються помилки такого типу. Наприклад: Петро Дорошенко (пор. Дивна річ: а чому це за повернення до старої Конституції ... виступають такі різні політики, як Юрій Луценко, Арсен Аваков, Петро Дорошенко) (Д 11.02.14, 5), де неправильно вжито прізвище

українського гетьмана замість сучасного політика Петра Порошенка; *не минело й десяти років* (Д 18.02.14, 8) замість *не минуло*; *обіцянок* (Д 10.04.14, 5) замість *обіцянок*; *процес буде оговорюватися* (Д 18.02.14, 2) замість *обговорюватись*; *російськокредиту* (Д 11.02.14, 6) без пропуску; *стойть* (Д 8.04.14, 10); *користатися моментом* (треба: *скористатися*) (Д 15.04.14, 7); *мудовухою* (4.03.14, 12) замість *медовухою*; *методі* (Д 4.03.14, 4) замість *методи*; *Путні зупиниться* (Д 4.03.14, 4) замість *Путін* та ін.

Фактично на кожній сторінці всеукраїнського видання також засвідчені випадки ненормативного перенесення частин слова. Наприклад: *американсь-ких* (Д 18.02.14, 8), *ін-ших* (Д 8.04.14, 12), *кримсь-котатарська* (Д 8.04.14, 12), *ознай-омитися* (Д 10.04.14, 12), *зій-шлося* (Д 23.04.14, 10), *ук-раїнської* (Д 23.04.14, 11), *відій-ти* (Д 23.04.14, 6), *російсь-ких* (Д 23.04.14, 2), *іс-тини* (Д 23.04.14, 2), *предс-тавлення* (Д 8–9.04.2016, 9), *край-ової* (Д 8–9.04.2016, 9), *Дніпропетровсь-ку* (Д 8–9.04.2016, 9), *ре-ктора* (Д 8–9.04.2016, 9) тощо.

Висновки. Проаналізувавши чималу кількість друкованих видань, підсумовуємо, що найпоширеніші причини появи представлених орфографічних помилок – це необізнаність працівників ЗМК із лінгвістичними нормами української мови (відповідно – їх некомпетентність), вплив розмовного фактору, у деяких випадках застосування аналогії до написання слів у російській мові, а також неухважність редакторів або ж нехтування своїми обов'язками.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Т. Г. До проблеми граматичних помилок у писемній формі комунікації. *Грамматичні категорії української мови: тези Всеукраїнської наукової конференції*. Вінниця: ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського, 2000. С. 18–20.
2. Бондаренко Т. Г. Критерії виявлення мовних помилок під час редагування журналістських матеріалів. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ: Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2002. Т. 8. С. 112–117.
3. Бондаренко Т. Г. Орфографічна помилка: спроба лінгвістичного переосмислення. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ: Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2001. Т. 2. С. 108–111.